

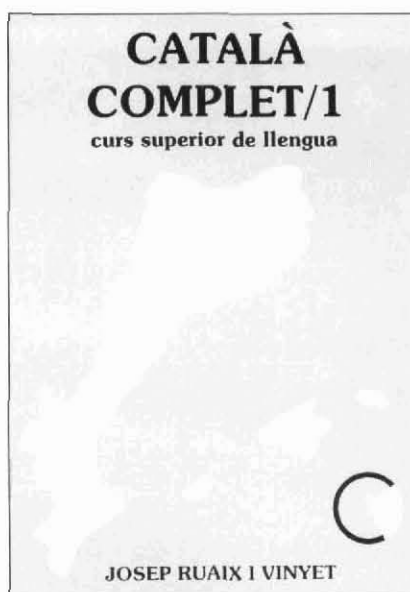
La sèrie CATALÀ continua

per Màriam Serra

RUAIX I VINYET, Josep

Català complet/1:
curs superior de llengua

Moià: Ed. Ruaix, 1997
Col·lecció Narrativa Catalana

La revisió i actualització de les gramàtiques de Josep Ruaix continua. Del *Català progressiu* (1 i 2) passem al *Català complet*, que correspon a un curs superior de llengua, dividit, com anunciàvem en un article anterior, en tres volums, el primer dels quals presentem avui.

El *Català complet/1* té una primera part, formada per quatre lliçons, o temes introductoris, sobre l'ús i la història del català, amb dades actualitzades i més exemples respecte de l'antic *Català 1*. La segona part l'ocupen la fonologia i l'ortografia, que configuraven també aquell mètode de color groc, el qual, a partir d'ara, ja podem posar en un prestatge menys assequible de la llibreria, com a reliquia d'un altre temps.

Si la nova sèrie és, en conjunt, més afinada i ampliada, en aquest volum trobarem un seguit de novetats, algunes de les quals encara no figuren en cap altra gramàtica, com és el cas de l'accent diacrític en textos antics i el seu ús potestatiu en mots poc coneguts (p. 93, remarques 2 i 3).

Ja com a ampliació del mètode, tenim altres punts força interessants, com els sistemes d'ordenació alfabètica (p. 45), la regularització de cognoms (p. 65, nota 1), la separació a efectes tipogràfics (p. 71), amb consells que tenen molt en compte l'estètica d'un text, o també peculiaritats fonètiques de zones molt concretes, com les variants d'articulació de la o (p. 100, nota 2).

L'aportació més important, però, és la lliçó 10, «Limits de la neutralització de A, E, O àtones», conceptes que eren recollits anteriorment en notes a peu de pàgina o dins *Punts conflictius de català* i que ara adquireixen el rang de «lliçó», pròpiament dita. Considerem aquesta aportació tan important perquè el coneixement i l'assumpció del seu contingut, especialment per part d'aquelles persones que es dediquen a la comunicació, ens estalviaria moltes enrabiades cada cop que engeguem la ràdio o la televisió; però això ja són figures d'un altre paner, unes figures que ens agradaria de «tastar» un altre dia en un article a part.

Reprent el fil de la recensió que ens ocupa, Ruaix es renova, i així tenim que a partir d'ara fa servir els símbols de l'AFI (p. 45) per al codi fonètic, com la resta d'autors d'avui. Ruaix s'actualitza: grafia amb *k*, *w* i *y* solament aquells noms estrangers que encara s'escriuen així (p. 42) i afegeix noves lexicalitzacions (pàrquing, vàter, aquelarre...) a les que ja citava, amb les formes preferents en el cas d'algunes accepcions recents (p. 43). Ruaix evoluciona; fins i tot pot semblar agosarat quan proposa d'escriure *neumàtic* o *pítza*, atesa la popularització d'aquestes paraules (p. 116), i també defensa la pervivència de dues fórmules, segons el registre emprat, en aquells casos en què la proposta normativa, a vegades encotillada únicament en l'etimologia, s'allunya de la popular (p. e., *eczema* i *eczema*, pp. 87 i 117).

Ara bé, aquestes facetes de l'autor no deixen de banda la que li és característica: la d'home analític, crític i imparcial. Sempre basant-se en una prèvia i profunda anàlisi de la llengua, Ruaix no s'està de denunciar —encara que sigui molt subtilment— certes postures per part de les autoritats lingüístiques (IEC) que provoquen desorientació en l'usuari de diccionaris. És el cas de la pàgina 28, en què, tot lloant la tasca de la Secció Filològica, deixa anar que «a vegades es produeixen, lamentablement, retrocessos, desviacions i errades». No cal ser gaire espavilat per a entendre que es refereix especialment a l'assumpte de la polèmica supressió sistemàtica del guionet en els mots compostos. I en aquest afany crític, diem que és imparcial perquè dona la raó a qui la té quan la té, tant si és sant de la seva devoció com si no. Veiem, doncs, que abona Coromines —de qui el separa aquell *per/per* a davant d'infinitiu— en moltes qüestions, com ara la grafia *traïdor* sense dièresi, i que, al mateix temps, és capaç de ser crític fins i tot envers Fabra —del qual és un gran seguidor— en aquells temes en què convé que tothom es pot equivocar. També posarem per exemple la discrepància en matèria de dièresi (p. 77), ja que creu que la llengua francesa havia influït molt Mestre Fabra i que això explica excessos de dièresis que en francès serien simplement diacrítiques i que en la nostra pronúncia no ofereixen cap dubte (*laical* per *laïcal*).

No ens allargarem més en anàlisis de novetats del *Català complet/1*. Solament afegirem que és una gramàtica de nivell superior que qualsevol persona amb coneixements sòlids de la llengua hauria de tenir, un treball del qual l'autor ens confessa que està satisfet, tret del color que n'ha resultat en les tapes, que el té molt preocupat, perquè, per si no ho sabieu, la gamma de colors d'aquests mètodes també està escrupolosament estudiada per en Ruaix. Des d'aquestes ratlles volem animar-lo dient que el to del primer volum del seu curs superior de llengua ens fa pensar en un pastís de gerds, cosa que, ben mirat, fa que qualsevol contingut gramatical, sempre dens per a l'estudiant, sigui més atractiu i fàcil de pair. ■